

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 lipca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że E. W. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne, a zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 4 775,37 zł w tym z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01 – 39 za okres od czerwca 2004 r. do lutego 2006 r. w kwocie 1 804,37 zł oraz odsetki za zwłokę w kwocie 2 971,00 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że E. W. nie dopełniła obowiązku określonego w art.46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i w związku z tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art.83 ust.1 ww. ustawy, określił wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

/decyzja k.6 – 6 odwrót akt ZUS/

W dniu 26 września 2022 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie E. W. od powyższej decyzji, w którym wniosła o przywrócenie terminu na złożenie odwołania. W treści odwołania podkreśliła, że nie została skutecznie poinformowana o wszczęciu postępowania w sprawie należności składkowych, a nadto, że korespondencja w ww. sprawie była jej przesyłana na adres Ł. ul. (...) r. 20, lok.13, podczas gdy już w sierpniu 2019 r. wskazała ona Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych adres do korespondencji tj. (...) ul. (...) lok.38.

/odwołanie k.3 – 3 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego odrzucenie, ewentualnie o jego oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1 800,00 zł.

/odpowiedź na odwołanie k.4 – 5/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni E. W. była stale zameldowana pod adresem (...)-(...) Ł. ul. (...) r. 20 lok.13.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 21 kwietnia 2021 r. E. W. złożyła wniosek o umorzenie należności z tytułu składek. Jako swój adres wskazała (...)-(...) Ł. ul. (...) r. 20 lok.13.

/wniosek k.10 – 12 plik II akt ZUS/

W dniu 18 maja 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wysłał na ww. adres list polecony (za potwierdzeniem odbioru) zawierający zawiadomienie o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne na koncie płatnika składek E. W. (przesyłka nadana w Urzędzie Pocztowym Ł. E 225). Pierwsza próba doręczenia przesyłki nastąpiła w dniu 20 maja 2021 r. Wobec jednak braku jej podjęcia, została ona awizowana. Z powodu niepodjęcia przesyłki w terminie 7 dni, w dniu 28 maja 2021 r. pozostawiono powtórne zawiadomienie. Wobec braku podjęcia przesyłki, w dniu 7 czerwca 2021 r. Urząd Poczty (...) zwrócił przesyłkę do ZUS.

/dokumentacja k.1 - 2 plik I akt ZUS/

W dniu 15 czerwca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wysłał na ww. adres list polecony (za potwierdzeniem odbioru) zawierający zawiadomienie o zakończeniu postępowania w sprawie określenia wysokości należności płatnika składek na ubezpieczenie zdrowotne na koncie płatnika składek E. W. (przesyłka nadana w Urzędzie Pocztowym Ł. E 225). Pierwsza próba doręczenia przesyłki nastąpiła w dniu 18 czerwca 2021 r. Wobec jednak

braku jej podjęcia, została ona awizowana. Z powodu niepodjęcia przesyłki w terminie 7 dni, w dniu 28 czerwca 2021 r. pozostawiono powtórne zawiadomienie. Wobec braku podjęcia przesyłki, w dniu 5 lipca 2021 r. Urząd Poczty (...) zwrócił przesyłkę do ZUS.

/dokumentacja k.3 - 4 plik I akt ZUS/

W dniu 14 lipca 2021 r. skarżona decyzja została wysłana do wnioskodawczyni listem poleconym, za potwierdzeniem odbioru (przesyłka nadana w Urzędzie Poczty Ł. E 225). Pierwsza próba doręczenia przesyłki nastąpiła w dniu 16 lipca 2021 r. Wobec jednak braku jej podjęcia, została ona awizowana. Z powodu niepodjęcia przesyłki w terminie 7 dni, w dniu 26 lipca 2021 r. pozostawiono powtórne zawiadomienie. Wobec braku podjęcia przesyłki, w dniu 2 sierpnia 2021 r. Urząd Poczty (...) zwrócił przesyłkę do ZUS.

/dokumentacja k.5 – 6 odwrót plik I akt ZUS/

W dniu 11 sierpnia 2021 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynął wniosek E. W. o zmianę danych osoby zamieszkałej w Polsce. W treści wniosku E. W. określiła swój adres jako (...)-(...) Ł. ul. (...) r. 20 lok.13, a jako adres do korespondencji wskazała adres (...)-(...) Ł. ul. (...) lok.38.

/wniosek k.32 – 33/

W korespondencji z dnia 28 grudnia 2021 r., skierowanej do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jako adres do korespondencji wnioskodawczyni wskazała adres (...)-(...) Ł. ul. (...) lok.38.

/korespondencja k.14 plik II akt ZUS/

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach ZUS-owskich, których wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd z urzędu nie znalazł powodów do ich podważenia.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Na mocy art. 477⁹ § 1 i 3 k.p.c., odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

Powyższe oznacza, że wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego z uchybieniem miesięcznego terminu powoduje, iż ubezpieczony zostaje pozbawiony prawa do merytorycznego rozpoznania zarzutów co do istoty sprawy, podniesionych w odwołaniu. Dlatego też Sąd stosując art. 477⁹ § 3 kpc, musi ocenić całokształt okoliczności, które spowodowały przekroczenie terminu do wniesienia odwołania, a przede wszystkim aspekt zawinienia składającego odwołanie (choć nie wskazano przesłanki winy jako wykluczającej odwołanie po terminie) oraz ewentualnych przyczyn od niego niezależnych. Ocena, czy przekroczenie terminu było nadmierne oraz czy nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się, jest pozostawione ocenie sądu. Sąd ma możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie, przy czym niezbędne jest jednoczesne spełnienie się obu warunków: przekroczenie terminu nie może być nadmierne, zaś jego przyczyna musi być niezależna od odwołującego się (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III UK 168/05, Lex nr 277825).

Przesłanki upoważniające sąd do nieuwzględnienia przekroczenia terminu muszą zachodzić kumulatywnie, mają one charakter ocenny i zależą od całokształtu okoliczności sprawy, w związku z czym nie dadzą się uogólnić.

Podkreślenia wymaga też fakt, iż wobec treści art. 477⁹ § 3 kpc postępowanie szczególne, regulowane przepisami art. 477⁸ kpc i następane, nie zna instytucji przywrócenia terminu w rozumieniu art. 168 i nast. (tak wyr. SA w Rzeszowie z 6.12.1994 r., III AUr 344/94, OSA 1995, Nr 1, poz. 9, post. SA w G. z 6.6.1994 r., III AUz 61/94, PP 1995, Nr 5, s. 46).

W niniejszej sprawie Sąd z urzędu dokonuje sprawdzenia zachowania przez ubezpieczonego terminu do wniesienia odwołania, ale także w przypadku stwierdzenia opóźnienia, ocenia jego rozmiar oraz jego przyczyny. Sąd ma możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie. Może tego jednak dokonać pod warunkiem uznania, że przekroczenie terminu nie jest nadmierne oraz, że nastąpiło z przyczyn niezależnych od skarżącego i stosownie do oceny tych okoliczności Sąd odwołanie odrzuca albo nadaje mu bieg. Wymienione w art. 477⁹ § 3 k.p.c. przesłanki przyjęcia i rozpoznania odwołania, mimo jego złożenia po upływie terminu muszą wystąpić łącznie, tj. przekroczenia terminu nie może być nadmierne, a przyczyna tego musi być niezależna od odwołującego się przy czym ocena, czy przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się jest pozostawiona ocenie Sądu. Brak którejkolwiek z wymienionych przesłanek skutkuje zastosowaniem sankcji w postaci odrzucenia odwołania. Ocena nadmierności opóźnienia powinna być odniesiona do końcowej daty miesięcznego terminu do wniesienia odwołania, a zatem opóźnienie powinno być liczone nie od daty otrzymania decyzji organu rentowego lecz od końca terminu do wniesienia odwołania. (por wyrok SN z 24.06.2015r sygn. IUK 347/14 opubl. w LEX nr 1771401, wyrok SN z dnia 18.03.2015r – sygn. I UK 271/14 opubl. w LEX nr 168220, wyrok SA we Wrocławiu z 23.09.2014r – sygn. II AUa 531/14 opubl. w LEX nr 1953216, postanowienie SA w Szczecinie z 11.04.2014 – sygn. II AUz 31/14 opubl. w LEX nr 1451801, wyrok SN – sygn II UK 340/13 z dnia 14.03.2014r opubl. w LEX pod nr (...), postanowienie SA w Gdańsku z 22.07.2013r. – sygn. II AUz 233/13 opubl. w LEX nr 1353692, postanowienie SA we Wrocławiu z 7.08.2012r w sprawie III AUz 174/12 opubl. w LEX nr 1216432 oraz SA we W. z 27.03.12r – sygn. III AUz 77/12 opubl. w LEX nr 1164697, postanowienie SA w Rzeszowie z 27.09.2012r – sygn. III AUz 73/12 opubl. w LEX nr 1217762, por. Wyrok SN z 8.06.2004r sygn. III UK 45/04 opubl. w LEX nr 585844)

Zgodnie z art. 477⁹ § 1 k.p.c., termin miesięczny do wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego rozpoczyna bieg od dnia doręczenia tej decyzji jej adresatowi. Sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się (§ 3 art. 477⁹ § 1 k.p.c.). Ocena nadmierności opóźnienia powinna być odniesiona do końcowej daty miesięcznego terminu na wniesienie odwołania, a zatem opóźnienie powinno być liczone nie od daty otrzymania decyzji organu rentowego, lecz od końca terminu na wniesienie odwołania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., II UK 340/13, LEX nr 1446448) .

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać trzeba, że doręczenie odwołującej zaskarżonej decyzji ZUS nastąpiło skutecznie w trybie awizo w dniu 30 lipca 2021 r.

Skarżąca zarzuciła wadliwość doręczenia przesyłki zawierającej decyzję ZUS z dnia 13 lipca 2021 r. Stanowisko to jest jednak całkowicie nieuzasadnione.

Odnosząc się do podnoszonych argumentów , wskazać należy, że doręczenie decyzji organu rentowego następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Stosownie do art. 39 k.p.a.(w brzmieniu obowiązującym w rozpatrywanym okresie) organ administracji publicznej doręcza pisma za pokwitowaniem przez operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. Pisma doręcza się stronie, a gdy strona działa przez przedstawiciela - temu przedstawicielowi (art. 40 § 1 k.p.a.).

W świetle art. 44 § 1 k.p.a. w razie niemożności doręczenia pisma w sposób wskazany w art. 42 i 43:

1) operator pocztowy w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe przechowuje pismo przez okres 14 dni w swojej placówce pocztowej - w przypadku doręczania pisma przez operatora pocztowego;

2) pismo składa się na okres czternastu dni w urzędzie właściwej gminy (miasta) - w przypadku doręczania pisma przez pracownika urzędu gminy (miasta) lub upoważnioną osobę lub organ.

§ 2. Zawiadomienie o pozostawieniu pisma wraz z informacją o możliwości jego odbioru w terminie siedmiu dni, licząc od dnia pozostawienia zawiadomienia w miejscu określonym w § 1, umieszcza się w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania adresata, jego biura lub innego pomieszczenia, w którym adresat wykonuje swoje czynności zawodowe, bądź w widocznym miejscu przy wejściu na posesję adresata.

§ 3. W przypadku niepodjęcia przesyłki w terminie, o którym mowa w § 2, pozostawia się powtórne zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki w terminie nie dłuższym niż czternaście dni od daty pierwszego zawiadomienia.

§ 4. Doręczenie uważa się za dokonane z upływem ostatniego dnia okresu, o którym mowa w § 1, a pismo pozostawia się w aktach sprawy.

Należy podkreślić, iż doręczenie przez awizo opiera się na domniemaniu prawnym, że doręczane pismo dotarło do rąk adresata. Istnieje możliwość obalenia takiego domniemania, gdyż jest ono wzruszalne. Skuteczne obalenie takiego domniemania nie oznacza co prawda, że zakwestionowane doręczenie nie zostało dokonane, ale powoduje uchylenie skutków biegu terminów, jakie wiążą się z jego doręczeniem (v. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2004 roku, (...), OSNC 2005/4/61).

Wobec jednak poprawnego zaadresowania przez organ rentowy przesyłki zawierającej sporną decyzję, zgodnego z art. 44 § 2 k.p.a., zachodzi domniemanie, że zawiadomienie o złożeniu przesyłki w placówce pocztowej operatora pocztowego zostało wystawione na ubezpieczoną jako adresata i dotarło do jej rąk.

W powyższej sytuacji uznać należy, że wnioskodawczyni nie zdołała obalić wskazanego wyżej domniemania.

Zdaniem Sądu nie ulega wątpliwości, że w okolicznościach sprawy niniejszej przesyłka zawierająca zaskarżoną decyzję została skutecznie doręczona ubezpieczonej w trybie awizo (pozostawanie w aktach ze skutkiem doręczenia). Dwukrotne awizowanie tej przesyłki prawidłowo zaadresowanej na adres zamieszkania i jednocześnie do doręczeń ubezpieczonej wywołało skutek doręczenia zastępczego, o którym mowa w art. 44 k.p.a. z 30 lipca 2021 r.

Fikcja prawna doręczenia ma bowiem miejsce wtedy, gdy doręczenie było prawidłowe, a adresat nie podjął przesyłki z poczty w ustawowym terminie. Zatem, skoro przesyłka była prawidłowo zaadresowana, to z uwagi na skuteczne doręczenie zastępcze (tryb awizo) termin do jej zaskarżenia rozpoczął się od dnia 30 lipca 2021 r. (ostatni dzień okresu, o którym mowa w art. 44 § 1 k.p.a.) i upłynął w dniu 30 sierpnia 2021 r.

W orzecznictwie sądowym przyjęto, że o braku winy strony można mówić tylko wtedy, gdy istniała jakaś przyczyna, która spowodowała uchybienie terminowi. Przyczyna taka zachodzi wówczas, gdy dokonanie czynności w ogóle (w sensie obiektywnym) było wykluczone, jak również w takich przypadkach, w których w danych okolicznościach nie można było oczekiwać od strony, by zachowała dany termin procesowy. W orzecznictwie sądowym do niezawinionych przez stronę przyczyn uchybienia terminu zalicza się np. nagła choroba strony, która rzeczywiście uniemożliwia podjęcie czynności procesowych, przerwa w komunikacji, powódź, udzielenie stronie wadliwej informacji co do terminów zaskarżenia, a także nieprawidłowość w doręczeniu pisma sądowego. Przy ocenie istnienia lub braku winy w uchybieniu terminu procesowego jako kryterium przyjmuje się obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od osoby przejawiającej dbałość o własne, życiowo ważne sprawy /por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 1972 r. II CRN 448/71, opubl. w OSP 1972, Nr 7-8, poz. 144; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1999-04-14, II UKN 555/98 opubl. OSNAPiUS rok 2000, Nr. 14, poz. 561, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008-04-25, sygn. I UZ 1/08, niepubl/.

Mimo przekroczenia ustawowego terminu w przedmiotowym postępowaniu nie wskazano żadnych okoliczności usprawiedliwiających niedopełnienie czynności w terminie takich jak np. zdarzenie nagłe, uniemożliwiające dokonanie czynności, którego strona nie mogła przewidzieć i zabezpieczyć się przed jego skutkami.

Odnosząc się do podnoszonych w sprawie argumentów, wskazać należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzję (podobnie jak zawiadomienia o wszczęciu i zakończeniu postępowania) wysłał na jedyny adres wnioskodawczyni , jaki był do niej przypisany zarówno w czerwcu , jak i w lipcu 2021 r. tj. (...)-(...) Ł. ul. (...) r. 20 lok.13. Mimo to korespondencja zawierająca skarżoną decyzję nie została przez nią podjęta w terminie. Słusznie więc została uznana przez ZUS za doręczoną w trybie awizo i pozostawiona w aktach rentowych ze skutkiem doręczenia. / dwukrotne awizo – 16 lipca 2021 r. i 26 lipca 2021 r. , zwrot po 14 dniach od pierwszego awizo/art. 44 kpa/

Podnieść należy, iż wnioskodawczyni w żaden sposób nie udowodniła, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wysłał kierowaną do niej korespondencję na błędny adres. Należy przy tym podkreślić, że sporna decyzja została wydana w dniu 13 lipca 2021 r., a odwołująca dopiero w treści wniosku, jaki w dniu 11 sierpnia 2021 r. wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określiła swój adres jako (...)-(...) Ł. ul. (...) r. 20 lok.13 , a jako adres do korespondencji wskazała adres (...)-(...) Ł. ul. (...) lok.38. Brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że adres do doręczeń wskazany w tym piśmie był znany organowi rentowy przed datą złożenia ww. wniosku (nadto jeszcze w kwietniu 2021 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o umorzenie należności z tytułu składek, a jako swój adres wskazała (...)-(...) Ł. ul. (...) r. 20 lok.13). Świadczy to zatem o nienależytym dbaniu o własne interesy przez wnioskodawczynię. Tym samym w ocenie Sądu w niniejszej sprawie : po pierwsze: opóźnienie było nadmierne, gdyż decyzją została wydana w dniu 13 lipca 2021 r., doręczona w dniu 30 lipca 2021 roku, zaś skarżąca złożyła odwołanie po ponad roku od jej doręczenia w dniu 26 września 2022 r., a nadto, po wtóre: brak jest podstaw do przyjęcia, że opóźnienie w złożeniu odwołania nastąpiło z przyczyn niezależnych od wnioskodawczyni.

Mając wszystko powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c. odrzucił odwołanie, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji postanowienia.

Orzeczenie o kosztach procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Stosowanie art. 102 k.p.c., przyjmuje się gdy strona przegrywająca znajduje się w trudnej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia, natomiast strona wygrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu albo gdy dochodzone roszczenie wynika z niejasno sformułowanych przepisów, gdy sprawa ma wątpliwy i dyskusyjny charakter (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 4 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa 461/17, LEX nr 2445201). Uznanie czy w sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, w rozumieniu art. 102 k.p.c., jest przejawem dyskrecjonalnej władzy sądu, przy czym ocena wystąpienia takiego przypadku, powinna być należycie umotywowana. Z uwagi na charakter tego przepisu, może on być stosowany tylko wtedy, gdy okoliczności danej sprawy wskazują, że obciążenie strony przegrywającej kosztami byłoby oczywiście niesłuszne, niesprawiedliwe, niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

W przedmiotowej sprawie sąd odstąpił od obciążania wnioskodawczyni kosztami procesu z uwagi na okoliczność, iż znajduje się ona w trudnej sytuacji majątkowej, Nadto w okolicznościach niniejszej sprawy nie bez znaczenia pozostawała także kwestia, że strona wygrywająca proces (organ rentowy) korzysta ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła żadnych dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu.

Mając na uwadze powyższe rozważania sąd odstąpił od obciążania E. W. kosztami zastępstwa procesowego.

S.B.